

noti—*“Mehemea ahau i konei, kaore he patiki mo uta, kaore mo te moana.”*

Kei werawera tonu hoki tona taonga i Te Muhunga. No tena wa, ka tae te rongo o te kupu a Wharau ki Maraenui. E whiriwhiri tonu ana i tena kupu kua tae atu te rongo kua whakau nga waka o nga taua kei Toka-a-Kuku, ara kei te one o Hariki kei te taha hauauru-ma-tonga o te pa, e wha maero te tawhiti. Heoi ano kua kore e whakarongona te kupu a Te Wharau ratou ko ona tamariki. Kei te nganangana tonu ra hoki i te taonga i Te Muhunga. Ka whakataua e tenei wahanga o te iwi kia kokiritia ma uta kia riro ai i a ratou anake nga waka o te taua.

Kei hea mai nei te whakaaro tohunga mei kotahi te whakaaro, ka hoatu ki te pa kia kotahi te kokiritanga, penei kua kotahi te karapotitanga i te taua ki waenganui, e nga matua i ahu mai i Omaio, i Maraenui, i Hawai.

Kaati haramai rawa Te Hokowhitu o Te Whanau-a-apanui ko Te Amiowhenua e noho atu ana i Hariki. Heiaha ma te toa whakapiri tonu ki te hoariri. E kiia ana na Tarapatiki tonu a Tuteranginoti i pupuhi. Koiane te parekura o Te Whanau-a-apanui. Ko Te Apanui i roto i te pa kaore i raku-hia, kaore i aha. Ko nga mea i mau mai o nga rangatira he mea tarewa te patunga. No te ahiahi ka tukutukua ki raro. Kaore a Taumata-a-kura i whakaae kia kainga. Ko te whakamutunga tenei i te kai tangata ki Te Tairawhiti. I whakata-pua taua wahi i whakairia nei aua tangata a tae noa mai ki tenei ra.

Nawai te whakataka i Toka-a-Kuku?

Kaore au i rongo ki tetahi taha oku ara kia Te Whanau-a-apanui na wai te whakataka nei. Kaore hoki au i rongo i te ingoa o Pareihe e whakahuatia ana. Engari he tika i reira ia. Nooku e tamariki ana i Te Ante Kareti, Heretaunga, ka rongo au kia Puhara i reira tona papa a Hawaikirangi. I rongo ano ahau kia Paora Ropiha o Waipawa, Heretaunga, i reira ano ia. I haere atu ratou i runga waka ki Toka-a-Kuku. Ko Renata Kawepo i haere tamariki. Ko Tiakitai tetahi o nga rangatira o Heretaunga i haere. Ina te waiata a Te wahine o Ngati-Porou:—

“Takoto ai te marino, horahia i waho ra!”

“Kaupapa haere nga nou e Tiakitai e!”

Ko tenei waiata mo Tiakitai, i te haere nga ki Toka-a-Kuku.

Otira heoi ano te ingoa e rongo ana ahau ki oku pakeke ko Te Wera o Ngapuhi i ngaro katoa nga ingoa o etahi atu rangatira ki raro i tena.